

Kvinnurættindi

í stuttum

Javnstøðu
nevndin

Um kvinnurættindasáttmálan hjá ST

Sameindu Tjóðir, ST, hevur gjört av, at vit skulu hava viðtökur um menniskjarættindi. Menniskjarættindini siga, at öll menniskju hava eins nögv virði, og at menn og kvennur hava somu rættindi.

Menniskjarættindini siga, at öll eru fødd fræls, og at onki menniskja skal vera fyri mismuni.

At vera fyri mismuni merkir at vera órættvist viðfarin.

Tey lond, ið hava viðtikið menniskjarættindini, skulu eisini syrgja fyri, at kvennur og menn hava somu rættindi viðvíkandi fíggjarligum, mentanarligum og politiskum viðurskiftum, umframta í mun til, hvussu vit kunnu liva okkara lív.

Men hóast hetta, eru kvennur ofta fyri mismuni. Tí hevur ST eisini gjört ein sáttmála um, at mismunur móttvegis kvennum skal beinast burtur. Hesin kallast Kvinnurættindasáttmálin.

Kvinnurættindasáttmálin hjá ST varð samtyktur í 1979. Hann hevur verið í gildi fyri Føroyar síðani 1983. Hetta merkir, at okkara stjórn hevur avgjørt at steðga øllum mismuni móti gentum og kvennum.

Kvinnurættindi eru menniskjarættindi.

Í kvinnurættindasáttmálanum eru 30 viðtøkur, ella greinir. Fyrstu 16 teirra snúgva seg um, hvat londini skulu gera, eitt nú löggeva.

Í greinum 17-22 verður farið í smálutir um, hvussu nevndin fyri kvinnurættindasáttmálanum arbeiðir og hevur eftirlit við, at sáttmalin verður settur í verk.

Greinir 23-30 snúgva seg um fyrisitingina av kvinnurættindasáttmálanum.

Londini, ið hava viðtikið Kvinnurættindasáttmálan, hava gjört av at gera alt, ið krevst, fyri at steðga mismuni móttvegis kvinnum.

Nøkur fá lond hava ikki viðtikið sáttmálan.
Nógv lond hava ikki sagt ja til fleiri av viðtøkunum.

Í Kvinnurættindasáttmálanum er eisini ein virkisætlan. Hana komu londini ásamt um í Beijing í 1995. Í henni stendur, hvat skal gerast, fyri at avgerðirnar skulu gerast til veruleika.

Kvinnurættinda- sáttmálın hjá ST

Greinir 1-16

Hvat er mismunur?

Tá kvinnur hava verri möguleikar,
ella verða verri viðfarnar enn menn,
eru kvinnur fyri mismuni.

Tá kvinnur ikki hava somu menniskjalu rættindi sum
menn hava, eru kvinnur fyri mismuni.

Kvinnur eru eisini fyri mismuni, tá tær ikki hava sama
frælsi sum menn, tá tað snýr seg um politikk, fíggjarlig
viðurskifti, mentan og at vera virkin í samfelagnum.

Londini siga nei til mismun

Londini siga avgjørt nei til allan mismun móti kvinnum.
Londini skulu arbeiða politiskt á skjótasta og besta hátt
fyri at gera enda á mismuni.

Londini skulu gera lögir, sum banna mismuni móti
kvinnum og syrgja fyri, at øll fylgja lógunum.

Londini skulu syrgja fyri, at tey, sum bróta lógornar um
mismun, kunnu verða revsað.

Londini skulu syrgja fyri, at dómstólar og aðrir
myndugleikar verja rættindini hjá kvinnum eins væl og
rættindini hjá monnum.

Londini skulu ikki gera tilíkt, sum ger mismun móti
kvinnum og skulu eisini syrgja fyri, at ongin myndugleiki
ger mismun. Ein myndugleiki er ein almenn organisatiún,
sum landið ella kommunur stýra.

Londini skulu syrgja fyri, at persónar, fyritøkur ella
felagsskapir ikki gera mismun móti kvinnum.

Londini skulu gera nýggjar lögir fyri at fáa alt burtur í
samfelagnum, sum ger mismun móti kvinnum.

Londini skulu strika allar tær lögir, sum kunnu gera
mismun móti kvinnum.

Líka rættindi

Londini skulu gera alt, tey kunnu, tá umræður politikk, mentan og fíggjarlig viðurskifti, fyri at kvinnur skulu kunna mennast og fáa eitt betri lív.

Londini skulu eisini syrgja fyri, at kvinnur hava somu möguleikar og sama frælsi sum menn at hava tey menniskjalu rættindini.

Fyribilslögir kunnu vera til hjálpar

Onkuntíð mugu lond gera fyribilslögir, fyrir at tað skal ganga skjótari at fáa eitt samfélag, har tað eru javnrættindi millum kynini.

Hesar fyribilslögir gera ikki mismun, og londini skulu avtaka lóginar, tá javnrættindi millum kvinnur og menn eru fingin í lag.

Londini kunnu gera serligar lógar, ið verja mammur við börnum. Hesar lógar gera ikki mismun.

Kynsstereotypur

Londini skulu virka fyri at gera enda á fatanum um kyn, sum eru grundaðar á skaðiligar væntanir – sonevndar stereotypur, um kvinnur og gentur og menn og dreingir, ið gera, at kvinnur hava eitt verri lív.

Steðga kvinnuhandli og prostitúción

Londini skulu gera lögir og umframta tað gera alt, tey kunnu, sum tørvur er á, fyri at ongin skal keypa kvinnur ella misnýta kvinnur í prostitúción.

Rætt til politiskt arbeiði

Londini skulu arbeiða fyri, at kvinnur ikki vera fyri mismuni í politikki.

Kvinnur skulu hava somu möguleikar sum menn at verða valdar til politikara.

Kvinnur skulu hava somu möguleikar sum menn at arbeiða politiskt fyri at broyta samfelagið.

Kvinnur skulu hava somu möguleikar sum menn at vera við í politiskum felagsskapum og í øðrum felagsskapum, fyri at hava ávirkan á samfelagið.

Kvinnur skulu kunna hava öll slög av størvum í samfelagsins stovnum.

Rætt til at umboða

Londini skulu syrgja fyri, at kvinnur hava somu möguleikar sum menn at arbeiða politiskt fyri sítt land.

Kvinnur skulu ikki vera fyri mismuni, tá tær arbeiða í felagsskapum í øðrum londum ella sum samstarva við onnur lond.

Rætt til ríkisborgararætt

Kvinnur skulu hava sama rætt sum menn at gerast ríkisborgarar í einum landi og at varðveita sín ríkisborgararætt ella broyta sín ríkisborgararætt. At fáa ríkisborgararætt merkir at fáa full rættindi og skyldur í einum landi.

Lógor skulu siga, at ríkisborgararætturin hjá kvinnum ikki skal broytast, um kvinnan giftist við einum frá einum øðrum landi, ella um hjúnafelagin broytir ríkisborgara-skap.

Kvinnan skal heldur ikki missa ríkisborgararættin í einum land, tí at hon giftist við einum frá einum øðrum landi, ella tí at hjúnafelagin broytir ríkisborgaraskap.

Kvinnur skulu hava somu rættindi sum menn at hava ávirkan á, hvønn ríkisborgaraskap teirra barn skal hava.

Rætt til útbúgving

Kvinnur skulu hava somu rættindi sum menn til útbúgving.

Kvinnur skulu fáa kunning um útbúgving, sleppa at byrja í skúla og kunna fáa próvtöl frá skúlum, bæði á bygd og bý. Hetta skal vera galdandi fyri allar skúlar, frá dagstovnum til útbúgvingar á hægri lærustovni, tekniskar útbúgvingar og yrkisútbúgvingar.

Kvinnur skulu koma inn á somu skeið, og kunna taka somu próvtøkur, hava eins kónar lærarar og líka góðar skúlakarmar, bøkur og tilfar sum menn.

Kvinnur skulu hava somu möguleikar sum menn at sökja um og fáa pening fyri at kunna læra.

Kvinnur skulu hava somu möguleikar sum menn at læra seg at lesa og skriva.

Londini skulu syrgja fyri, at kvinnur ikki fara úr skúlanum ov tíðliga.

Londini skulu hjálpa gentum og kvinnum, sum eru farnar ov tíðliga úr skúlanum.

Kvinnur skulu hava somu möguleikar sum menn at luttaka í ítrótti og fimleiki í skúlanum.

Rætt til arbeiði

Londini skulu syrgja fyri, at kvinnur ikki uppliva mismun í arbeiði og í arbeiðslívi.

Fyritøkur og felagsskapir, ið seta fólk í starv, skulu fylgja somu ásetingum, tá kvinnur verða settar í starv, sum tá menn verða settir í starv.

Kvinnur skulu hava somu lón sum menn, um tey gera sama slag av arbeiði.

Kvinnur skulu hava somu rættindi sum menn at fáa fíggjarliga veiting, um tær gerast arbeiðsleysar, sjúkar ella fáa skaða á arbeiðsplássinum.

Kvinnur skulu hava sama rætt til eftirlón sum menn.
Kvinnur skulu hava somu rættindi sum menn at hava góðar arbeiðsumstøður.

Tá kvinnur eru við barn, skulu tær verjast eyka væl, til dømis skulu tær sleppa at hava frí, um arbeiðið er tungt.

Kvinnur, sum hava arbeiði, sum kann vera skaðiligt, meðan tær eru við barn, skulu fáa eyka verju, ella sleppa at broyta starv ella sleppa at verða sjúkrameldaðar.

Tað skal vera bannað at siga kvinnur úr starvi, tí tær gifta seg, tí tær eru við barn, ella tí tær hava barnsburðarfarylöyvi.

Kvinnur skulu kunnu fáa frí frá starvinum og fáa pening frá landinum, tá tær fáa barn.

Tær skulu ikki missa arbeiðið ella fyrimunir í arbeiðinum ella tilskot, tí tær fáa barn.

Samfelagið skal skipa fyri til dømis dagstovni, soleiðis at foreldur hava möguleika at arbeiða og vera við at hava ávirkan á samfelagið.

Rætt til sjúkrarøkt

Londini skulu gera lögir, sum gera enda á mismuni móti kvinnum innan sjúkrarøkt og heilsurøkt.

Tað skal vera lätt hjá kvinnum at fáa heilsutænastu. Kvinnur skulu fáa kunning um, hvussu tær gerast við barn og um fyribyrging.

Kvinnur skulu fáa nøktandi, ókeypis og góða sjúkrarøkt, tá tær eru við barn, tá tær føða, og eftir at barnið er fótt.

Kvinnur skulu fáa góðan mat, tá tær eru við barn, og tá tær gevra bróst.

Rætt til egin fíggjarviðurskifti

Kvinnur skulu hava sama rætt sum menn at fáa pening og tilskot til familjuna.

Kvinnur skulu hava sama rætt sum menn at taka bankalán og onnur lán.

Kvinnur skulu hava sama rætt sum menn at fáast við ítrótt ella mentan, vera við í felögum og fáast við onnur frítíðarítriv.

Kvinnur á bygd

Kvinnur á bygd skulu hava somu rættindi sum
kvinnur í býum.

Kvinnur á bygd skulu hava somu atgongd til heilsu-
og sjúkrarøkt.

Tær skulu hava somu atgongd til útbúgving, arbeiði
og at taka lán.

Kvinnur á bygd hava rætt til at búgva væl, hava
elektrisitet og vatn.

Kvinnur á bygd skulu kunna flyta seg millum støð og
fáa upplýsingar undir somu treytum, sum kvinnur og
menn í býum.

Eins fyri lögini

Londini skulu syrgja fyri, at allar lögir eru eins fyri kvinnur og menn.

Londini skulu syrgja fyri, at kvinnur og menn hava somu rættindi, tá tað kemur til lögir, til dømis tá onkur skal meldast fyri brot.

Kvinnur skulu hava sama rætt sum menn at gera sáttmálar, og eiga pening, hús ella fyritøkur.

Ein sáttmáli, sum er skrivaður soleiðis, at hann ger rættindini hjá kvinnum verri, skal ikki vera galddandi. Londini skulu syrgja fyri, at kvinnur hava sama rætt sum menn at ferðast og at velja, hvor tær vilja búgvá.

Rætt til familjulív

Kvinnur skulu hava sama rætt at gifta seg sum menn.
Kvinnur skulu hava rætt at velja, hvørjum tær vilja gifta
seg við.

Tær skulu bert gifta seg, um tær sjálvar vilja.
Kvinnur og menn skulu hava somu rættindi og skyldur,
tá tey gifta seg, og um tey lata seg skilja.

Kvinnur og menn skulu hava somu rættindi og skyldur,
tá tey eru foreldur, bæði tey, sum eru gift, og tey, sum
eru ógift, hvat barninum viðvíkur.

Barnsins besta skal altíð standa fremst.

Kvinnur skulu hava rætt at velja, hvussu nógv børn, tær
vilja hava, og hvussu langt skal vera millum tey.

Tær hava eisini rætt at fáa útbúgving og upplýsing,
soleiðis at hesi rættindi koma teimum til góða.

Kvinnur og menn hava somu rættindi og skyldur, tá tað
kemur til at ættleiða børn, foreldramyndugleika ella at
vera verji hjá børnum.

Kvinnur hava somu rættindi sum menn at velja eftirnavn,
yrki o.a.

Øll lond skulu hava eina lóg, sum sigur, hvussu gamal ein persónur skal vera, fyri at gifta seg.

Børn skulu ikki hava loyvi at gifta ella forlova seg.

Bara vaksin fólk skulu hava loyvi at gifta seg.

Londini skulu skriva eina váttan til fólk, ið gifta seg.
Váttanin er prógv fyri hjúnabandi.

Londini sleppa einans at skriva tímíkar váttanir til vaksin fólk.

Um javnstøðunevndina

Javnstøðunevndin er sjálvstøðug nevnd undir Almannamálaráðnum.

Uppgávurnar hjá javnstøðunevndini eru ásettar í javnstøðulógini, sum hevur til endamáls at beina burtur allan mismun vegna kyn.

Samband

+298 734064

javnstoda@javnstoda.fo

Meira um javnstøðunevndina

javnstoda.fo

 [javnstodunevndin](#)

 [javnstoda](#)

Javnstøðu
nevndin